

Rizikové skupiny 3

PŘÍČINY A FUNKCE DEVIACÍ
PHDR.HANA PAZLAROVÁ, PH.D

Opáčko 😊

- Jaké jsou výhody a limity statistického pojetí normality?
- Jaká jsou rizika mediálně vytvářených norem?
- Definujte deviaci
- Co znamená zločin bez oběti?

Co nás dnes čeká?

- Příčiny deviací

- Deviace mají řadu příčin, které se vzájemně kombinují a ovlivňují!

Biologické faktory

- Genetické (chromozomální, metabolické...)
- Endokrinní (nedostatek či nadbytek hormonů)
- Fyziologické poruchy
- Malformace a vývojové vady

Vznik

- Prenatálně (genetika, poškození plodu chem., trauma matky)
- Perinatálně (komplikace při porodu)
- Postnatálně (poranění mozku, encefal., mening., tumory..)

Psychologické faktory

- Poruchy socializace v raném dětství
- Poruchy vazby
- Napodobování, sociální podmiňování
- Existenční krize, ztráta smyslu života

Sociální faktory

- Příslušnost k některým soc. skupinám či subkulturám
- Převratné společenské změny spojené s anomíí
- Urbanizace
- Technologický pokrok...

Kulturní faktory

- Odlišné normy v různých kulturách
- Náhlý přechod do jiné kultury
- Adaptační problémy

Situační faktory

- Situace poskytující příležitost k deviantnímu chování
- Možnost uniknout sociální kontrole
- Nejasná definice norem

Reakce společnosti na deviantní chování

Podmíněna pěti skupinami faktorů

- Charakteristika deviantního chování
- Charakteristika pachatele
- Charakteristika publika
- Charakteristika společnosti
- Charakteristika situace

Charakteristika deviantního chování

- Typ porušené normy (závažnost, konsenzus o platnosti, vztah k hodnotám...)
- Typ chování (intenzita, závažnost, trvání)
- Frekvence chování
- Viditelnost, vnímatelnost
- Předpokládaná odpovědnost

Charakteristika pachatele

- Biologické vlastnosti (např. vzhled)
- Informace o gen.dispozici
- Demografické charakteristiky (pohlaví, věk...)
- Sociální charakteristiky (status, příslušnost k menšině, profesní skupině apod.)
- Sociální kapitál
- Kulturní kapitál (zvýhodnění středních a vyšších vrstev)
- Izolovanost pachatele x příslušnost ke skupině

Charakteristika publika

- Formální agenti sociální kontroly x neformální publikum
- Vztah publika k normě
- Vztah publika k deviantnímu chování
- Vztah publika k pachateli
- Obecný postoj publika k deviacím
- Zájmy a cíle publika

Charakteristika společnosti

- Totalitní x demokratická
- Míra ohrožení moci
- Míra ohrožení zájmů a cílů společnosti
- Společenské charakteristiky (homogenita, sociální kontrola..)

Charakteristika situace

- Záleží na místě, čase, prostoru a sociální situace

Deviantní nálepky jsou aplikovány diferencovaně

- Spíše na osoby bez mocenského postavení
- Spíše na osoby s velkou sociokulturní distancí
- Deviantní chování příslušníků většiny je častěji normalizováno, mírněji sankcionováno (zločiny „bílých límečků“)

Agenti sociální kontroly

Oficiální (policie, soudy, lékaři)

- Definující a validizující význam
- Stigmatizující může být pouhý kontakt
- Riziko presumpce deviace

Neoficiální

- Vycházejí ze stereotypizovaných představ
- Nerovnoměrná distribuce neg.stereotypů

Degradační ceremoniál

- Reakce oficiálních agentů sociální kontroly
- Pachatel je zástupcem veřejného zájmu s vyšším sociálním statusem ve jménu kolektivních hodnot označován
- Tyto nálepky jsou velmi pevné a perzistentní